

XVII tarptautinis meno festivalis „Užventis MENE 2026“. „PARIEJAU“

Milda BALVOČIŪTĖ-KNYZELIENĖ
Nuotraukos Artūro MOROZOVO

Žemaitijoje yra vietų, kuriose krašto kultūrinius sluoksnius siekiama atskleisti per meną. Viena jų – Užventis (Kelmės r.). Čia, istorinio dvaro sodyboje, šiemet jau septynioliktą kartą vyko tarptautinis festivalis „Užventis MENE“, sujungiantis kelias skirtingas dailės sritis ir tapęs vienu savičiausių kultūros reiškinių ne tik Kelmės rajone, bet ir visoje Žemaitijoje. Festivalio istorija prasidėjo 2009 m. siekiant kūrybiškai įprasmiti Užvenčio krašto kultūrinį palikimą ir su šiuo kraštu susijusių iškilių asmenybių – rašytojų Žemaitės, Šatrijos Raganos, visuomenės veikėjo Povilo Višinskio ir Nepriklausomybės Akto signataro Jono Smilgevičiaus – atminimą. Per daugiau kaip pusantro dešimtmečio jis išaugo į tarptautinį renginį, kuriame susitinka tautodailininkai, profesionalūs dailininkai, mokslininkai, kultūros paveldo specialistai ir vietos bendruomenė. Viena iš festivalio ypatybių – čia kuriami darbai nelieka uždaroje galerijose. Jie papildo Užvenčio viešąsias erdves, dvaro parką ir Ventos pakrantes, todėl miestelis pamažu virsta atviru meno muziejumi. Šiandien čia jau sukaupta įspūdinga meninės kalvystės darbų ir šamoto skulptūrų kolekcija.

Rugpjūčio 1 d. festivalio „Užventis MENE“. 2006. „Pariejau“ renginys (Urtės Jasenos, performansas „Tai, kas žiūri atgal“) vyko Povilo Višinskio memorialiniame muziejuje Ušnėnuose (Kelmės r.)

Festivalio dalyviai

2026 m. festivalio tema tapo žemaitiškas žodis „Pariejau“. Jis reiškia ne tik fizinį sugrįžimą, bet ir grįžimą prie savo šaknų, istorijos, kūrybos ir bendruomenės. Tokia prasminė kelionė tapo visos kūrybinės savaitės ašimi. Šiemet į Užventį susirinko gausus kūrėjų būrys – 14 akvarelininkų, 14 meninės kalvystės meistrų ir 5 keramikai iš Lietuvos, Latvijos, Ukrainos ir Sakartvelo. Akvarelės plene dalyvavo Voldemaras Barakauskas, Virginijus Sutkus, Linas Taraškevičius, Bangutis Prapuolenis, Janina Budrienė, Loreta Narušienė, Gitana Kalta-

Menininkės prie savo sukurtų darbų ir kūrybinio darbo įkarštyje, vyksta renginys ir festivalio dalyvių vakaras prie laužo

nienė, Justė Šaltė, Valerija Medelinskienė, Jurga Sidabrienė, Kristina Čivilytė, Svetlana Pleikys (Ukraina), Oksana Vronska ir Glebs Vronskis (Latvija). Meninės kalvystės kūrybinėse dirbtuvėse dirbo Virgilijus Mikuckis, Edgars Vronskis (Latvija), Evaldas Rimkūnas, Vytautas Slavinskas, Ramūnas Gudaitis, Tomas Pacaitis, Matas Kairiūkštis, Saulius Kronis, Ričardas Grekavičius, Edvardas Mačaitis, Martynas Breikštas, Stanislovas Špukas, Česlovas Pečetauskas ir Glebs Vronskis (Latvija). Šamoto skulptūras kūrė Irena Šliužalienė, Vilius Šliuželis, Živilė Bardzi-

liauskaitė-Bergins, Benas Aldakauskas ir Nato Eristavi (Sakartvelas). Festivalyje tradiciškai dalyvavo dailėtyrininkas Vytautas Tumėnas, tyrinėjantis baltų simboliką, kryždirbystę ir liaudies meno tradicijas.

Menas, kuris čia gimsta ir pasilieka

Festivalyje dalyvavę menininkai kūrė atvirose erdvėse, todėl kiekvienas lankytojas galėjo stebėti visą kūrybos procesą – nuo pirmųjų eskizų iki užbaigtų darbų. Toks atvirumas jau tapo išskirtiniu

(Nukelta į 4 p.)

Dirba kalviai, restauratoriai, šamotinių skulptūrų kūrėjai

„Užventis MENE“ bruožu. Čia menininkas nėra atskirtas nuo žiūrovo – vyksta pokalbiai, diskusijos, edukacijos, dalijamasi profesine patirtimi. Šių metų keramikos kūrybinės stovyklos rezultatas – trys monumentalios šamoto skulptūros – „Ilgesys“, „Papar-tis“ ir „Portalas“. Jos papildys Užvenčio dvaro skulp-tūrų parką, kuris kasmet auga ir tampa vis turtingesne keramikos ekspozicija po atviru dangumi. Ne mažiau svarbūs ir kalvių darbai. Jų sukurti meno kūriniai ne tik puošia viešąsias erdves, bet ir liudija apie lietuviškos kryždirbystės tradicijų, kurios yra viena ryškiausių mūsų tautinio identiteto dalių, gyvybingumą.

Paveldas – gyva festivalio dalis

„Užventis MENE“ šiais metais peržengė tradicinio festivalio ribas. Čia šią vasarą buvo ne tik kuriami nauji meno darbai, bet ir rūpinamasi kultūros paveldu. Vilniaus dailės akademijos profesorė Laima Kėrienė festivalio metu vedė paskaitą-ekskursiją

Nuotraukoje dešinėje – festivalio metu jame dalyvavusių kalvių sukurtas atminimo kryžius, skirtas rašytojos Marijos Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos tėvo Anupro Pečkausko, palaidoto Užvenčio kapinėse, atminimui

Saulėlydis Užventyje prie Ventos; Užvenčio dvaro sodybos malūnas

„Senasis kapinių kryžius – vietos istorijos liudijimas“ ir jos metu supažindino visuomenę su Užvenčio senųjų kapinių geležinių kryžių menine ir istorine verte. Jos vadovaujamoje ekspedicijoje-dirbtuvėse festivalio kalviai kartu su sava-noriais atliko didžiulį darbą–nuvalė, ištiesino, sutvirtino ir specialia alyva konservavo daugiau kaip penkiasdešimt senųjų geležinių kryžių. Ši veikla tapo ne vien kryžių gelbėjimo akcija. Tai taip pat buvo pagarbos vietos istorijai ir čia gyvenusiems žmonėms ženklas, kviečiantis kiekvieną atsiminti, kad paveldas gyvas tol, kol juo rūpinamasi.

Simboliniu festivalio akcentu tapo bendras kalvių kūrinys, skirtas naujai paaiškėjusiam istoriniam faktui–Užvenčio kapinėse palaidotas rašytojos Marijos Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos tėvas Anupras Pečkauskas. Pagal kalvio Virgilijaus Mikuckio idėją jo atminimui, buvo sukurta originali geležinių kryžių kompozicija, sudaryta iš visų festivalio kalvių nukaltų kryželių. Kiekvieno meistro

individualus darbas tapo bendro kūrinio, simbolizuojančio pagarbą istorinei atminčiai, dalimi.

Užventis – vieta, į kurią norisi sugrįžti

Per septyniolika metų „Užventis MENE“ tapo reiškiniu, kurio neįmanoma vertinti vien kaip meno festivalio. Jam vykstant susitinka profesionalusis menas, kultūros paveldas, mokslas ir bendruomenė. Kiekvienais metais čia gimsta ne tik nauji kūriniai, bet ir nauji pasakojimai apie Užvenčio kraštą, jo istoriją, žmones ir tapatybę. Šių metų tema „Pariejau“ ypač taikliai nusakė festivalio esmę. Sugrįžti galima ne tik į buvotas vietas. Pareiti galima ir ten, kur niekada nebuvo, tačiau kur jauti prasmingą savo buvimą. Būtent tokį sugrįžimą jau septynioliktus metus liudija „Užventis MENE“, palikdamas kraštui ne tik naujus meno kūrinius, bet ir gyvą kultūros tradiciją, kuri kasmet vis stipriau įsišaknija Žemaitijos žemėje.

Grupė festivalyje kūrusių kalvių, kitų dalyvių per Anupro Pečkausko atminimui padaryto kryžiaus pašventinimą Užvenčio kapinėse

Nuotraukose – 2026 m. festivalio „UŽVENTIS mene“ dienomis suktos ugnies skulptūros ir jų atidengimo akimirkos. Daugiau nuotraukų – socialinio tinklo **Facebook** paskyroje (Adresas: <https://inx.lv/J6L5d>)

Projektą finansavo: Lietuvos kultūros taryba, Kelmės rajono savivaldybė, VšĮ „Užvenčio pegasas“. **Projektą įgyvendino** VšĮ „Užvenčio pegasas“.

Festivalio akimirkos. Nuotraukos iš: <https://inx.lv/J6pDd>

FESTIVALIO PROGRAMA

KŪRYBINĮ PROCESĄ BUVO GALIMA STEBĖTI:

2026.07.23-08.01 // Šamotas // Užvenčio dvaro parko Ventos saloje;

2026.07.28-07.31 // Kalvystė // Užvenčio kapinėse ir Dvaro Malūno erdvėse;

2026.07.28-07.31 // Akvarelė // Užvenčio Dvaro Malūno erdvėse ir parke.

FESTIVALIO ATIDARYMO PROGRAMA

07.27 (*pirmadienis*)

16:00 // Užvenčio Dvaro Malūne – XVII festivalio programos pristatymas, išpūdziai iš tarptautinės parodos „Šimtas saulių geležinių“ Italijoje.

18:00 // Užvenčio kraštotyros muziejuje – Jungtinės UŽVENTIS MENE dalyvių Oksanos, Edgaro ir Glebo Vronskių [Latvija] metalo meno ir akvarelės parodos „Intervals“ [Intervalai] atidarymas.

19:00 // Užvenčio dvaro mažajame skulptūrų parke – stilizuotos lietuvių liaudies dainos.

EKSKURSIJA-PASKAITA

Liepos 28 d. (*antradienis*)

11:00 // Užvenčio kapinėse – „Senasis kapinių kryžius – vietos istorijos liudijimas“ su VDA profesore Laima Kėriene.

FESTIVALIO UŽDARYMO PROGRAMA

Rugpjūčio 1 d. (šeštadienis)

11:00 // Užvenčio kapinių koplyčioje – Šv. Mišios už Užventyje kuriančius menininkus | Kolektyvinio kalvių darbo šventinimas.

19:00–21:00 // pasivaikščiojimai mene (lankoma savarankiškai):

————— Povilo Višinskio memorialiniame muziejuje Ušnėnuose // Urtė Jasenka, performansas „Tai, kas žiūri atgal“.

————— Užvenčio kapinėse (prie koplyčios) // KOLEKTYVINIS KALVIŲ DARBAS, skirtas Anuprui Pečkauskui atminti.

————— Užvenčio kraštotyros muziejuje // „INTERVALS“ [INTERVALAI] Jungtinė UŽVENTIS MENE dalyvių Oksanos, Edgaro ir Glebo Vronskių [Latvija] metalo meno ir akvarelės paroda.

————— Užvenčio Dvaro Malūno aikštėje – Plenero metu sukurtų akvarelių paroda.

21:00 // Užvenčio Dvaro Malūno aikštėje – Kalvystė | Akvarelė | Šamotas – festivalio kūrybinio proceso apžvalga, sveikinimai.

22:00 // Užvenčio dvaro parko Ventos saloje – Ugnies skulptūrų atidengimas.